

Eestimaa Looduse Fondi

TALGUJUHI ABC

2008-2014

Sissejuhatus

Talgujuhi ABC on kirja pandud selleks, et:

- anda uuele liituda soovivale talgujuhile üldinfo, mis see talgujuhtimine üldse endast kujutab ja millist korraldamist-läbimõtlemit vajab;
- olla kõigile talgujuhtidele abimees, kust enne talgu(hooaega) põhiasjad meelde tuletada ja kuhu on koondatud kõiksugu abimaterjalid.

Ka kõige vanemad talgukalad teevad seda ju oma muude tööde-tegemiste kõrvalt ja hooajaliselt, sestap võib pilguheit altpoolt mõnele peatükile kõigile ühtviisi tarvilik olla. Eks igaühe enda ära tunda ole, milline lõik või lisa just temale parajasti abiks on.

Küllap kõik, kes korragi proovinud, nõustuvad, et talgujuhtimine ei ole ennenägematult keerulise imemassina juhtimine ning teatavate eelduste korral on edukalt teostatav ka ilma mitmeaastaste õppekavade ja väljaõpete läbimist. Teistpidi, ometigi pole tegu ka kergekäeliselt kümnele leheküljele kõikehõlmavalt kirja pandava asjaga. Sestap ootavad koostajad ABC lugejalt ikka lahtist silma ja kübeke nutikust ABC abil hääde talgute korraldamiseks ning samuti ettepanekuid ABC edasiseks täiendamiseks.

Suur aitäh idee algatajale ja algversiooni autorile Katrin Pantsošnikule ja toimetajale-täiendajale Siim Kuresoole.

Tarmo Tüür
ELFi talgute projektijuht
Juuni 2008

ELF

Eestimaa Looduse Fond (ELF) loodi 40 looduskaitse ja loodusteadlase poolt 1991. aastal. Alates 1999. aasta jaanuarist on ELF sihtasutus. ELF on valitsusväline, nii poliitiliselt kui majanduslikult sõltumatu keskkonnakaitse organisatsioon. ELFi algatusel ja toel on loodud rahvusparke, looduskaitsealasid ja viidud läbi ulatuslikke inventuure Eesti loodusväärtuste kaardistamiseks.

Täna on ELF üks suuremaid Eestis tegutsevaid looduskaitse organisatsioone. ELFi peamised tegevussuunad on mere-, metsa- ja märgaladekaitse, loodusharidus, säästva arengu eest seismine ja keskkonnaõigus.

ELFis töötab alaliselt üle kümne inimese, lisaks igal aastal ligi 50 lepingulist töötajat lühiajaliste tööülesannete täitmisel. ELFi juhatusse kuulub 3-5 inimest ja nõukokku 12-15 inimest. ELFi perre kuuluvad ka kõik toetajad ja vabatahtlikud, kes ELFi tegemistes kaasa löövad.

ELF on koostöös riigiga koolitanud sadu naftatõrjeks suutlikke vabatahtlikke, kellele on tagatud tasemel kaitse- ja töövahendid. Loodud on vabatahtlike kiiret koondamist võimaldav võrgustik.

Loodustalgute ajalugu

Kõigepealt hea lapse paljudest nimedest: ELFi talgud, Loodustalgud, Talgureisid. Kõik need on kasutusel olnud ja on ühtviisi „lubatavad“. Loodustalgud rõhutab, et ELFi talgutel tehtavad tööd on ennekõike looduskaitsele suunatud. Nimi talgureis on hea selle poolest, et kohe esimesel kuulmisel eristub see paaritunnisest talgust linna pargis või tühermaal.

Talgute korraldamist alustas ELF juba esimestel aastatel peale oma asutamist. Sihipärasema tegevuseni jõuti aastal 2000, kui talgutega tegelema võeti tööle projektijuht Jüri-Ott Salm. Jotti asumisel ELFi tegevjuhi ametisse 2004. aasta kevadel võttis talgute teatepulga üle Siim Kuresoo. Kes omakorda 2006. a sügisel ulatas selle Tarmo Tüürile. Peale aastat lõunapoolkeral naases Siim taas talgutandriks ning alates 2008. a suvest on kahekesi talguvankrit veetud. Sealjuures on Siimu üheks hooleks olnud venekeelsete talgute käivitamine.

Talgute korraldamisel on ELF algusest peale esile tõstnud nii looduskaitsealaseid, kui ka loodushariduslikke eesmärgi. Praeguseks on **ELFi talgutegevuse eesmärgid** sõnastatud selliselt:

- looduskaitsealaste (inimkäsi vajavate) tööde tegemine,
- looduskaitsealase teadlikkuse tõstmine
- keskkonnateadliku ja loodussõbraliku mõtteviisi levitamine
- vabatahtlikkuse edendamine.

Alates 2001. aastast on peetud ka statistikat ja tehtud ülestähendusi. Arvud kõnelevad, et kokku on aastatel 2001-2013 ELFi korraldusel toimunud 383 talguüritust, millel on 6569 osalise ühisel jõul tehtud 60655 tundi vabatahtlikku tööd. Kõige talgurohkem aasta on siiani olnud 2013, kus toimus tervelt 62 talgut. Mahukama kokkuvõtte leiab: <http://www.talgud.ee/lugu/ajalugu>

ELFi loodustalgud on andnud olulise panuse mitmete konkreetsete paikade loodusväärtuste ja liikide säilimisele. Mõned näited:

- Juba kümnel korral toimunud talgut Kumari laiule (Matsalu Rahvusparkis) on päästnud üle 2 hektari rannaniitu kinnikasvamisest ning muutis ühe vähestest looduslikest kõre asurkondadest elujõuliseks. Tänapäevaks on küll laiule sattunud kährikud kõrele saatuslikuks saanud ning sellest asurkonnast pole paraku enam kedagi alles. Meie ülesandeks on jätkata oma töid selleks, et kõre Kumarile uuesti asustada.
- Järjepidevate talgutega Hobulaiule on ELF ja Pärändkoosluste Kaitse Ühing taastanud üle 2 hektari liigirikast puisniitu.
- Aiaehitustalgud Laidevahe LKA-I, Ruhnu saarel ning Saarnaki ja Hanikatsi laidudel on aidanud kaasa kümnete hektarite loopealsete ja rannaniitude karjatamisele.
- 2005. aastal aitasid viiel järjestikusel nädalavahetusel kokku ligi 100 osalejaga toimunud talgut Häädemeeste kandil üle saada sama aasta jaanuaris toimunud laastava tormi tagajärgedest.

ELFi loodustalgud on inspireerinud mitmeid maaomanikke oma maid looduskaitsealalt majandama.

Talgujuhi roll

Võib öelda, et talgujuht on talgulise sõber ja abiline. Selline vabatahtlikust abiline on ka ELFile hädavajalik, et talgulised saaksid tänu latusale ja läbimõeldud korraldusele ja läbiviimisele hea kogemuse. Talgut toimuvad hooajaliselt ning alaliste talgujuhtide värbamine oleks seetõttu komplitseeritud. Talgujuhiks saamisega on inimestel erinevaid põhjuseid: mõned hindavad tavatööst erinevat ja mõningaid oskusi proovile panevat kogemust, teistele meeldib lihtsalt linnast ära saada, kolmandaid võib väikeste lisakohustuste vastu tasuta talgutamine.

Talgujuhi põhiline roll on talgute latus läbiviimine. Tööde ja vaba aja korraldamisel on erinevatel talgujuhtidel erinev stiil. Osadele meeldib aktiivsem „kehaliseõpetaja“ stiilis juhtimine, teised vaatavad asjade kulgu vaikselt pealt ja lasevad talgulistel ise otsuseid vastu võtta. Ükskõik millist stiili keegi harrastab, on talgute sujuvaks kulgemiseks vaja hästi läbimõeldud eeltööd. Talgute ajal on vajalik jälgida, et oleks tagatud ohutus, et talgulistel oleks kõigil tegevust ja peetaks kinni

kokkulepitud ajakavast.

Talgujuhid ei pea teadma vastuseid kõigile tekkivatele küsimustele, kuid hea oleks kui ta leiaks kohapealt inimese, kes neile vastata oskaks. Kuna enamus talgulistest on iseseisvad täiskasvanud inimesed, ei pea talgujuht olema ka pulmavana, pioneerijuht või eeslaulja. Talgulised tulevad tavaliselt siiski töö- ja looduselamuse saamiseks. Samas ei keela keegi talgujuhil ka nimetatud rolle täita, kui asjad sobivalt kulgevad ja grupi vaim seda soodustab või nõuab.

Samuti peab talgujuht valmis olema keeruliste olukordade lahendamiseks. Sellised olukorrad võivad olla seotud talguliste tervise või traumadega, sõiduvahendi rikki minemisega, tekkivate konfliktidega grupi sees või väljas, ekstreemsete ilmaoludega jne. Parim abimees selliste olukordade lahendamisel on terve mõistus. Talgujuht peaks mõtlema, mida teeks ta siis kui samasugune olukord tabaks tema peret või lähedasi ning mida ootaks ta ise talgulisena talgujuhilt. Kui tekivad kahtlused, mida edasi teha, saab alati helistada ELFi talgukorraldajale ja nõu küsida.

Talgujuhi oluline ülesanne on olla kirglik ja rõõmsameelne loodusenautija. Ainult niimoodi innustuvad loodustalgutest ka osavõtjad. Räägi inimestega oma parimatest looduselamustest, käidud paikadest, nähtud liikidest või kohatud inimestest. Püüa vältida jutte poliitikast, majavalitsusest, liiklusummikutest ning ühiskonnas toimuva kirumisest.

Talgujuhi tarvilikud toimetused

Olenevalt konkreetsest talgust, tarvidusest ja kokkuleppest ELFi talgukorraldajaga, võivad talgujuhi kanda jääda alltoodud toimetused.

Enne talguid

- vaba aja ettevõtmiste kavandamine, paiga kohta info kogumine (internet, raamatukogu, kaitsekorralduskava)
- varuplaanide arutamine osapooltega (mis saab siis, kui sajab või plaanitud töö varem valmib)
- kogu logistika ja korralduslike küsimuste üle kontrollimine, viimane kõne osapooltele
- vajaliku varustuse nimekirja koostamine (grupi ja igaühe ja tööriistad) (vt [Talguvarustuse nimekiri.xls](#))
- ringkiri registreerunud osalejatele (kuhu tulla, mida kaasa võtta jm info) ja kõigiga kontakti saamine
- avansitaotluse esitamine ELFi (vajadusel) (vt [Avansitaotlus Talgud.rtf](#))
- menüü ja ostunimekirja koostamine (vt [Näidismenüüd.xls](#))
- sisseostude tegemine
- varustuse üleandmine talgujuhile laost (või teiselt talgujuhilt)
- kontaktide kaasa printimine (talgulised, Keskkonnaameti töötaja, toitlustaja, bussijuht, majutuskoht, hädaabi numbrid jne)

Kohapeal

- laagri ülespanek/majutushoone hõivamine (sh prügikorraldus, wc, esmaabi, talguraamatukogu, toimkonnad, joogivesi, lõkkepuud ja -ase, esmaabikoti koht jms)
- tutvumisring
- tööriistade ohutu käsitlemise juhised enne töö alustamist
- osalejate allkirjade lehe täitmine (vt [Osavõtjate allkirjade leht.doc](#))
- tellitud/teostatud eeltööde kohta üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamine
- lõpuring

Talgu järel

- tööriistade, varustuse ja toidu ülejääkide üleandmine lattu (või teisele talgujuhile)
- maksmist vajavate arvete toimetamine ELFi
- kuluaruande (vt [ELF Talgu kuluaruanne.xls](#)) koostamine ja ELFi esitamine (koos arvete ja allkirjade lehega)

- talgu kokkuvõtte koostamine (vt lisa [Talgute kokkuvõtte.doc](#))
- talgul tehtud fotod panna veebi (või utsitada teisi seda tegema)
- tänuringkiri talgulistele, sh link fotodele jm

Ohutus

Ohutuse tagamine on üks talgujuhi tähtsamatest ülesannetest.

ELF korraldab talgujuhtidele iga hooaja algul esmaabi koolituse. Igal talgul on vähemalt üks talgujuht, kes on läbinud korraliku esmaabi koolituse.

Ohutust tuleb jälgida juba sellest momendist, mil minnakse talgulistele järgi ELFi bussiga (vm transportdiga), kõigil bussis sõitjatel peavad olema turvavööd alati kinnitatud! Tuleb valida õige sõidukiirus! Arvestada tuleb nii ilma- kui teelusid. Talgutöödega alustamisel tuleb talgulisi teavitada ohtudest ning töö käigus jälgida, et talgulised kasutaksid õigeid töövõtteid.

Mõned soovitus

- Tee endale selgeks puukidega levivad nakkushaigused ja nende sümptomid. Jaga oma teadmisi kindlasti talgulistega. Puukidega levivad haigused on talgutega seotud suurimaid ohtusid.
- Ära korralda suurt ohtu sisaldavaid ettevõtmisi, milleks sul ei ole spetsiaalset väljaõpet (vette hüpped, pikad ujumismatkad, matkad ekstreemsetes ilmaoludes, kaljuronimine, sütelkõnd, üle lõkke hüpped vms), isegi kui talgulised selleks soovi avaldavad.
- Jälgi joobes ja/või agressiivselt käituvaid inimesi, et nad ei ohustaks teisi, ega ennast. Vajadusel kutsu politsei.
- Jälgi ohtutust mootorsae, trimmeri ja teiste tööriistadega töötamisel. Ära usalda mootorsaagi ja muid ohtlikke tööriistu talgulise kätte, kui sa ei ole kindel, et talguline ennast nendega ei vigasta.
- Jälgi tuleohutust tööpaigas ja ööbimiskohtades. Kuival ajal kooskõlasta lõkke tegemine Päästeametiga
- Päikselise ilma korral soovita talgulistel kasutada päiksekaitsekreemi ja piisavalt juua.
- Pea kinni liikluseeskirjadest.

Toitlustamine

Õigesti korraldatud toitlustus on väga oluline - armastus talgute vastu käib ka kõhu kaudu. Toidu tootmine ning põllumajandus on tihedalt seotud ka looduskaitsega. Tehes teadlikke valikuid saame sellele omal moel kaasa aidata ning iga toidukorraga mõtlema panna ka talgulisi. Võimaluste piires eelista alati kodumaist või samas piirkonnas kasvanud/valmistatud toorainet ja tooteid, samuti mahetoodangut ning ausa kaubanduse (Fair Trade) märgisega tooteid. Võimalusel eelista kvaliteetset toorainet poolvalmis- või valmistoidule. Lisaks vähendada nii ka pakendite hulka. Talgulised rõõmustavad naturaalse ja väiksema lisaainete sisaldusega toidukraami üle.

Arvesta talguliste allergiatega ja erisoovidega (näiteks diabeet, taimetoitlus, piimavalgu talumatus vms). Eestis ei ole taimetoitlus veel väga levinud ning näiteks lihata purgisupid on sageli tehtud searasvaga, mida taimetoitlased üldjuhul ei soovi. Sisseoste tehes või toitlustust tellides tuleb selliste asjadega tähelepanelik olla. Kuna taimetoitlaste tõekspidamised on küllaltki erinevad, on kahtluste või küsimuste korral kõige lihtsam ja õigem viis taimetoitlastest talgulisega enne ühendust võtta.

Menüü koostamisel tuleb arvestada söögi tegemise tingimustega. Näiteks laiul toimuvate talgute menüü koostamisel peab arvestama, et toit tehakse lõkkel ning kiiresti riknevaid toiduaineid saab

kasutada vaid esimestel toidukordadel. Osa neist on ka asendatavad, nt kõrgpastöriseeritud piim (Milla) pudru sisse.

Meeles peab pidama, et 10-15 inimese toidu valmistamine võtab alati rohkem aega kui kodune söögitegu. Väiksel elektripliidil vee keema ajamine on juba tükk tegu.

Laiule minnes tuleb ühe päeva ekstra toiduvaru kaasa võtta, sest alati võib juhtuda, et tormi tõttu ei saa plaanitud päeval laiult tagasi.

Toidu tegemise juures tuleb tähelepanu pöörata ka hügieenile. Selleks jälgi, et:

- toiduvalmistajate käed ning toidunõud, lõikelauad ja noad oleksid korralikult pestud;
- liha, kala ja mereannid hoitaks teistest toiduainetest eraldi;
- liha, kala, mereannid ja munad saaksid korralikult kuumtöödeldud;
- säilitaksid toitu ettenähtud temperatuuril ja jälgiksid pakendil olevat säilivusaega;
- veenduksid kasutatava vee kvaliteedis.

Menüü koostamisel lähtu mitmekesisusest. Vaata, et sarnased toidud ei langeks samale päevale (nt. lõunaks makaronisupp ja õhtuks pastaröög). Võimalusel valmistage kõik toidud ise, see on igal juhul tervislikum ja maitavam. Poolvalmis toite (nt purgisupp) valmistage vaid juhul, kui toorainest supikeetmine on tõesti aja või toiduvalmistamise tingimuste tõttu problemaatiline.

Tüüpiline talgumenüü on tavaliselt selline:

Hommikusöök: puder, moos, kohv, tee, võileivad.

Lõunasöök: supp, leib, magustoit või puuviljad.

Õhtusöök: pastaröög/riisipada/kartulid kastmega, toorsalat, leib, morss/tee.

Alkohoolseid jooke talgute eelarvest ei osteta. Saunaõlu võib soovitada talgulistel endal soovi korral ühes võtta.

Näidismenüüd leiad lisast [Näidismenüüd.xls](#)

Mõned soovitused toidu ostmiseks ja valmistamiseks

- **NB!** Enne kui lähed toidukraami ostma, uuri, mis on sinule vajalikust toorainest talgulaos olemas (kindlasti on olemas sool, suhkur, tee, tatar, jahud ja helbed, aga leiab ka kõike muud, mis talgutelt üle on jäänud). Nii hoiame ära ebamõistlikku raiskamist ja pidevate ülejääkide tekkimist. Kes Tartust läbi ei tule, aga varustuse siit võtavad, võivad tellida laost toitu ning saame selle kaasa panna.
- Parimateks ja maitvamateks köögiviljade valmistamisviisideks on aurutamine, küpsetamine või kiirelt segades õlis kuumutamine. Supi jaoks köögivilju keetes ei tohiks köögivilja keeduvett (s.h. kartuli keeduvett) minema visata, sest toitained eralduvad keetes vette ning ei kaota seal oma kasulikke omadusi. Näiteks kartulikeeduveest saab valmistada väga head kastet.
- Kui värsked köögivilju ei ole saadaval, võiks konserveeritud viljadele eelistada külmutatuid. Siiski, konserveeritud oad on tervislikud, kuna säilitavad oma kasulikud omadused ja hea maitse ka sel viisil töödelduna. Lisaks saab konserveeritud ube kasutada kiiremini, sest kuivatatud oad keevad kaua.

- Valge jahu, valge saia ja valge riisi asemel võiks eelistada täisteraleiba, muid täisterajahust tooteid ja pruuni või täisterariisi. Need on kasulikud, kuna sisaldavad rohkem toitaineid (kiudaineid, mineraale ning B-vitamiine).
- Eelista õlisid, millele on märgitud „rafineerimata” ehk „külmpressitud”. Kuni 180 kraadini küpsetamiseks on parimad näiteks oliiviõli ja rapsiõli ning kõrgemal temperatuuril loomsed rasvad (näiteks searasv). Salatisse on parimad külmpressitud õlid.
- Alati tuleks täpsemalt uurida, missuguse rasvaga on tegu, kui sildile on kirjutatud lihtsalt „taimne rasv”. Peaaegu kõikides tööstuslikult toodetud toitudes, margariinides ja küpsetusrasvades sisalduvad hüdrogeenitud taimsed rasvad, mida tasuks võimalusel vältida.

Mahe ja eestimaine

Võimalusi saada mahedat ja kodumaist toidukraami on palju, tuleb vaid teada, kuidas. Talgulao failis on neist väike ülevaade, mida saavad kõik oma kogemuste põhjal täiendada ja häid soovitusi jagada.

Jätkumas on koostöö Väandra Leivaga, kes pakub meile oma värsket maheleiba ja muid tooteid soodushinnaga. ELFi moositalgute raames valmistatud moos on endiselt laos olemas. Samuti on laos saadaval otse Loona talult tellitud jahud, helbed ja tatar.

Talgulao seis, kuidas tellida Väandra leiba ja soovitusel toidukraami ostmiseks on kirjas siin:

<http://goo.gl/mi5hy>

Varustus

Vajaliku varustuse nimekiri tuleb koostada vastavalt tööpaigale ning tehtavale tööle. Alati tuleb uurida võõrustajatelt (Keskkonnaameti töötajad, maaomanik) millised tööriistad ja toiduvalmistamisnõud on kohapeal olemas. Mida varem varustuse nimekiri koostada, seda parem, sest siis on veel võimalik näiteks töövahendeid parandada, asju juurde osta jne. Arvesta, et samaaegselt võib toimuda kaks või enam ELFi talgut, mis varustusele „konkureerivad”. Varustuse saad ELFi laost Tartus või mõnelt teise talgu talgujuhilt.

Pea arvestust varustuse kohta, teata kindlasti purunenud, kaotatud või varastatud asjadest ELFi talgukorraldajale. Lisast ([Talguvarustuse nimekiri.xls](#)) leiad abistava varustuse nimekirja. Sealt näed ka, millised tööriistad ja varustus ELFi on olemas.

Aruandlus

Talgujuhiks olemine tähendab ka korraliku aruandluse pidamist.

Sageli on vaja talgujuhil osta talgute jaoks vajalikud toiduained, kütus, töökindad vm -vahendid. Selle tarbeks võib soovi korral esitada eelnevalt ELFi avansi taotluse (vt [Avansitaotlus Talgud.rtf](#)). Arvesta, et avansi ülekandmine võtab mõned tööpäevad aega.

Pärast talguid tuleb täita ELFi kuluaruanne (vt [ELF Talgu kuluaruanne.xls](#)), milles näidatakse isikliku raha (sh avansi) eest makstud kaubad ja lisatakse kuludokumendid (tšekid). Ülekandega ELFi poolt tasumist ootavad arved toimetatakse kohe peale talgu lõppu ELFi (neid kuluaruandesse ei kirjutata!).

Arvetel ja tšekidel peavad olema ostetud kaupade nimetused, kuupäev, müüja juriidilise isiku nimi ja aadress ja (ehk teisisõnu: peab olema fikseeritud mida, kelle käest ja mis kuupäeval osteti) ning ELFi nimi ja juriidiline aadress:

SA Eestimaa Looduse Fond, Magasini 3, Tartu. Kassatšekile võid selle ka ise kirjutada.

Müüja juriidilise isiku nimi tähendab seda, et sinna ei sobi isimese nimi, nt Mari Vikat. Sobib siis kui Mari on FIE ja ta kirjutab oma FIE nime (nt FIE Mari Vikat või FIE Mari Mahekaubad).

Talgujuht võtab kaasa ja laseb kohapeal täita talguliste registreerimise ehk allkirjade lehe (vt [Osavotjate allkirjade leht.doc](#)). **See on äärmiselt oluline dokument**, mis on vajalik nii raamatupidamisele kui rahastajatele. See tuleb lisada kuluaruandele!

Peale talguid tuleb talgujuhil ELFi talgukorraldajale teada anda, milliseid töid ja kui palju tehtud sai (töötundides ja hektarites). Kasuta selleks Talgu kokkuvõtte vormi (vt [Talgute kokkuvõtte.doc](#)). Seal saad märku anda ka rikki või kaduma läinud tööriistadest, lõppenud esmaabitarbest ja edasi anda muid tähelepanekuid, mis teistelegi kasulikud võiksid olla.

PS. Kasulik oleks teha ka pilte enne ja pärast tööd!

Keskkonnasäästlikkus

Kuigi keskkonna- ja looduskaitse mõisted ei lange üks-ühele kokku ja ELFi talgutel tegeletakse eelkõige looduskaitsete eesmärkide saavutamise, püüdnud ELFi loodustalgud ka võimalikult väikese keskkonnamõju poole. Ja kogemus näitab, et seda ootavad ka paljud talgulised.

Et käituda keskkonnasõbralikult:

- optimeeri transporti (sõida autoga nii vähe kui võimalik, julgusta talgulisi kasutama ühistransporti või tulema ühiselt);
- säästa elektrit (lülita välja tulesid, kui kedagi ruumis pole; ära pane külmutuskappi asju, mis seal olema ei peaks jne);
- kasuta keskkonnasõbraliku märgistusega tooteid (nõudepesu aine, WC paber jne);
- võimalusel osta mahetoitu;
- käitu lugupidavalt kohalike inimeste ja kohaliku kultuuri suhtes; kasuta kohalikke teenuseid;
- sorteeri prügi;
- vali võimalikult vähe pakendatud tooteid;
- väldi haruldaste loomaliikide häirimist ja taimeliikide mahatrampimist.

Vaba aeg

Talgutel ei tehta ainult tööd, sama tähtis osa on tööväline aeg. Vabal ajal käiakse matkal, külastatakse lähedal asuvat vaatetorni või matkarada, kuulatakse linnulaulu, käiakse paadiga sõitmas, tutvutakse kohalike vaatamisväärsustega jne. Sageli võivad initsiatiiv ja ettepanekud ühisteks ettevõtmisteks tekkida ka talgugrupis. Kui vähegi võimalik, võiks talgutele planeerida ka saunas käigu.

Hea oleks lähtuda põhimõttest, et planeeri vaba aega, kuid jätta ruumi ka planeerimata ajaks. Enne ürituse algust võid uurida infot piirkonnas toimuvate ürituste kohta. Eriti selliste kohta, kuhu muidu ehk harva satutakse – kohalik käsitöölaad, rahvakunsti ansambli ülesastumine jne.

Talguliste korduma kippuvad küsimused

(talgute kodulehelt)

[Mis on ELFi talgud \(ehk loodustalgud ehk talgureisid\)?](#)

Loodustalgud on kogu maailmas üha suuremat populaarsust võitev viis puhkuse ja vabatahtliku töö ühendamiseks. Eestimaa Looduse Fondi (ELF) talgureis kestab tavaliselt 3-5, vahel kuni 10 päeva. Talguil teeme looduskaitselisi töid, tutvume ümbruskonnaga ning käime matkarajal või kuulame kohaliku loodusmehe pajatusi. Talgu juurde käivad ka: kanuumatk, linnuvaatlus, lõkkeõhtud laulu ja kitarrimänguga, saunast jõkke kargamine, päikseloojang mererannas jne.

Kus ja kuna talgud toimuvad?

Talgud toimuvad erinevatel looduskaitsealadel ja rahvus-parkides. Talguhooaeg kestab kevadest sügiseni, nii kuidas ilma ja päevavalgust jagub. Kõige tihedam on juuli ja augusti kalender. Talgute toimumisest saab teada Talguteataja kaudu.

Kas on vaja head füüsilist vormi? Kas naised ja lapsed võivad ka tulla?

Talgutöö ei ole tingimata suurt jõudu või spetsiifilisi oskusi eeldav. Igaühele leiame sobiva tööloigu. Seega on teretulnud nii mehed kui naised, noored kui vanad. Alla 18-aastaseid ootame koos täisealisega. Tööpäev kestab tavaliselt ca 6 tundi, niiet piisavalt jääb aega ka puhkuseks ning ühisteks ettevõtmisteks.

Miks ma pean talgule tulemise eest maksma?

Juba ammust ajast on tallu appi tulnud talguliste kõhutäie eest hoolitsenud perenaine ning tööjärje ja -riistade eest peremees. Looduse heaks töötades on lugupidisus teine. Lõviosa talgukuludest (tööriistad, transport, korraldus, kütus, majutus, saun, esmaabi jne) kaetakse toetajate ja fondide abiga, talgulise osavõtutasu aitab katta (osaliselt) tema toidukulu.

Milliseid töid ja miks loodustalgutel tehakse?

Tööde eesmärgiks on püüdnud elupaikade, parkide ja pinnavormide säilimine, nende taastamine ja hooldamine. Aga ka külastamiseks sobivate alade ligipääsude avamine ning puhkerajatiste hooldamine ja rajamine. Kõige sagedasemad tööd on võsa lõikamine ja koondamine, heinategu, õpperadade ja karjaaedade ehitus ning elupaikade (nt kõretiikide) hooldus.

Mis on pärandkooslused?

Vaata õppevideot siit <http://www.talgud.ee/galerii/video>

Veel küsimusi ja vastuseid

Veel küsimusi mida talgulised on küsinud ja vastuseid, mida neile on antud.

Küsin loodusvõõra inimesena (pole enne teie talgutel käinud): kas puisniidule heinateole tülles on ka puuke karta? Et kui pole vaksineeritud, siis...?

Jah, puukidega peab ikka arvestama. Olenemata vaksineeritusest soovime kindlasti talgulistel kasutada tõrjevahendit ning iga tööpäeva lõpus keha ja riideid kontrollida.

Ent mingit kõrgendatud riski ei ole, puugi võib sama hästi saada ka taluõues muru seest. Oluline on olla teadlik ja jälgida ülaltoodud soovitusi.

Mis vahe on kahel eri suurusega osavõtutasul?

Kaks osalustasumäära on selleks, et igaüks saaks valida oma rahalisest seisust lähtuvalt sobivama. Meie jaoks ei ole tähtis õpilaspilet, ISIC-kaart, pensionitunnistus vms dokument. Need ei pruugi ju majanduslikku seisu näidata ja kurb oleks, kui keegi raha pärast kõrvale peab jääma.

Seda küll, aga mida kumbki tasu sisaldab? Kas see on ainult toit või jääb midagi muud veel ära, kui

vähem maksta?

Talgureis on ikka ühesugune kõigi osalejate jaoks, ükskõik kumb summa tasuda. Hinnas sisalduv on iga talgu juures kodulehel välja toodud, üldjuhul on seal kirjas toitlustus, majutus, kohapealne transport, saun.

Kas ma võin koos lapsega tulla?

Talgutele on teretulnud nii noored kui vanad, mehed kui naised. Alaealised lapsed ainult koos vanematega. Väiksemate laste kaasa võtmisel palun arvestage, et lapse ohutuse järele vaatamine jääb vanema hoolde. Lapsed tuleb registreerida osalejaks sarnaselt täiskasvanutega talgute veebilehel ning tasuda nende eest osalustasu (v.a. eelkooliealised).

Lisad

Kõik Talgujuhi ABC juurde käivad lisad on kõige värskemal kujul alati kättesaadavad:

<http://www.talgud.ee/talgujuhile>

Need on:

ELF Talgu kuluaruanne.xls

Avansitaotlus Talgud.rtf

Näidismenüüd.xls

Talgute kokkuvõtte.doc

Osavõtjate allkirjade leht.doc

Talguvarustuse nimekiri.xls

Talguapteek.xls